

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na odnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posredstva številke 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopenjski politični (širina 88 mm) za enkrat 10 vin., večkrat po dogovoru.

65. številka

V Ljubljani, v soboto, dne 14. avgusta 1908.

Leto XI.

NAŠTVOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarna posiljstva: naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Velesrbska zarota.

Na Hrvatskem so se začeli progoni, kakršnih ni bilo izza velikih persekucij proti socialnim demokratom. Nastičeva brošura je rodila svoje sado: Rauch ima priložnost, zapirati svoje nasprotnike, pa še nastopati kot resilej cele monarhije. Poleg uradnika Adama Pribečevića in njegovega brata, teološkega profesorja Vasa Pribečevića so zaprli še celo vrsto Srbov, zlasti v Dubici. Vse so odpeljali v Zagreb, da jih postavijo pred onodno sodišče. Zaprli so pa tudi vohuna in denuncianta Nastića, ki je povzročil vso gonjo in ki bo na razpravi glavna priča.

Baron Rauch je hotel s tem senzacnim procesom v prvi vrsti zadeti srbsko samostalno stranko. Tudi če bi bilo vse res, kar razširja njegovo podkupljeno časopisje, bi ne bil dosegel svojega cilja, kajti nekateri izmed aretiranih, n. pr. župan Hrvatin in drugi so člani srbske radikalne stranke, katero je Rauch božal in za katero je njegova vlada sama pri zadnjih volitvah agitirala.

Progoni se opirajo najbolj na pripovedovanje Nastičeve brošure o nekakem srbskem »revolucio-

narnem statutu«, ki ga je baje izdelal srbski častnik Pribečević. Recimo, da ta spis res obstaja. Preden se na podlagi takega koncepta obsodi cele stranke in narode, ga je treba vsaj čitati. Kdor pa čita ponatis v Nastičevi brošuri, se mora, ako že verjame, da je originalen, od srca nasmejati; kajti s tako konfuzijo se lahko zabavajo poslušalci v kakšnem varietetu, ne delajo se pa z njo revolucije. S takimi sredstvi, v katerih govori baje »statut«, delati punte, je prav tako, kakor s polo papirja ubijati odraslega človeka.

Nastić pripoveduje v svoji očitno tendenčni brošuri, da je z nameravano revolucijo v zvezi »oficijalna Srbija«. Radi verjamemo, da bi bilo kralju Petru ali pa njegovemu sinčku prav vse, če bi čez noč postal srbski car, vsaj tako velik, kakor je bil Dušan Silni; nikakor pa ne verjamemo, da bi bila ona ali pa njeni svetovalci tako grozovito neumni, kakor jim podtika Nastičeva brošura. Ljudje božji: 2000 ali 5000 dinarjev je hotel dati srbski prestolonaslednik za revolucijo! Za teden dni se za ta denar ne nakupi komisnega kruha enemu dobremu bataljonu! In s takimi svotami naj bi se začela vojna z Avstro-Ogrsko, ki bi imela namen, vzeti ji Bosno in Hercegovino, Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo, Istro, slovenske dežele in kos Ogrske! Kdor se temu ne smeje, potrebuje zdravnika!

Pa recimo, da so ljudje, ki jih zdaj zapirajo, verjeli v tako revolucijo. Tedaj potrebujejo oni zdravnika, ne pa sodnika. In na podlagi takih »dokazov« začeti s politično gonjo proti celim strankam in narodom je nezasmehljivo in mora prav tako disgustirati, kakor nekdanji procesi svete inkvizicije.

Kralj Petar in njegova vlada nam je gotovo deveta briga; njegov mali sinček je po zaslugi priljubljena figura humorističnih listov. Za srbsko samostalno stranko na Hrvatskem, ki je vseskozi buržoazna, se prav nič ne ogrevamo. Ampak krivica je krivica, naj se godi komarkoli.

Glavno pa je, da bi moral biti slep na oboje očesi, kdor bi ne opazil, da nima vsa gonja no-

vega drugega namena, kakor pomagati baronu Rauchu iz zagate in dati bosanskim mogotcem navidezno opravičilo za onodno preganjanje Srbov. V tem tiči nevarnost. Če pridemo zopet v čase, ko so se iz trte izvijala veleizdajstva, ni nihče več varen. Kar se danes godi Srbom, se jutri lahko zgodi vsaki stranki.

Najrši v tej aferi je pa nastop našega »Slovenca«, ki pobira z gnusno slastjo Rauchove »dokaze« in se trudi navsomoč, da bi svojim čitateljem sugeriral vero v to zaroto. Grdobija katoliškega lista pa ni čudna; klerikalen je in sicer katoliško-klerikalen, Srbi so pa pravoslavni. Kaj je v takem slučaju »Slovenec« mar politična svoboda, varnost osebe, kaj »slovenska vzajemnost« in vse lepe fraze, s katerimi sicer napolnjuje svoja predala? Priložnost ima kompromitirati nekatoličane, čeprav »slovenske brate« in te priložnosti ne bi izpustil za nič na svetu. To mu velejajo njegova »katoliška načela«! Kaj to, da kaže Nastičeva brošura podlost v vsaki vrstici? Kaj to, da se je Nastić pokazal vohuna, agent provocateurja in denuncianta? Kaj to, da podpirajo vse istorije o velesrbski zaroti razmajani Rauchov stolček? Za sredstva je vseeno, da je le namen »katoliški«. In »Slovenec« je katoliški list!

Socialni pregled.

Kolektivne pogodbe v Avstriji.

Delavsko-statistični urad je pravkar objavil svoje poročilo o kolektivnih delavnih in plačilnih pogodbah za leto 1906. S svojo objavo prihaja pač pozno, kajti sedaj bi se že lahko pričakovalo poročilo za leto 1907. Poučno pa je vendar tudi ta publikacija, ki pokazuje, kakšno moč imajo že avstrijske strokovne organizacije v gospodarskem življenju. Kajti kolektivne pogodbe so le tam mogoče, kjer so dobre in močne organizacije, seveda so tudi le tam delavstvu koristne.

Še bolj kakor absolutne številke je zanimiva primerja s prejšnjim položajem. Leta 1905 je bilo

PODLISTEK.

Cekin.

Zdaj ni nič več neba; kakor pepel se razsipa mrak z višine. Okno je odprto; spodaj smrdi dvorišče, nasproti se dviga temna hiša, na vrhu brni veter v žicah, ki so lepo gladko in vspešno napete preko streh.

Tu je stanovanje čevljarja Dolžana. On smrči v postelji, da se čuje iz druge sobe; ali učencema, Šimnu in Tinetu, se ne spodobi postelja; onadva ležita na ozki, raztrgani žimnici, ki je sama umazana in razgrnjena po blatnih tleh, dišečih kakor smeti in trhloba.

Nerodno je tako ležanje, tesno je in skoraj da zebe človeka. Te dni je deževalo, hlad se je vrnil, odeje pa je premalo za dva. Če jo potegne Šimen nase, je Tine gol; če se odene Tine, se zbudi Šimen od mraza.

Ko bi bil človek vsaj že pomočnik! »Naš« pomočnik ima v onemle kotu vendar nekaj podobnega postelji in dobiva vsakih štirinajst dni snažne rjuhe in blazino. Zakaj mu je pravzaprav postelja? On je tolikokrat pijan, in kadarkoli se vrača ponoči, zakolovrati po Šimnovem in po Tinetovem ležišču; enkrat stopi na tega ali na onega, drugič se zvrne čez njiju, kakor je dolg in širok. Tako se je zgodilo v nedeljo teden: strašno se je bil napil žganja in ju je vsa pobruhal.

Ena, dve, tri, štiri... Ena — popolnoči. Ali Šimek — tako so ga klicali doma, in on se ima natihera še vedno za Šimka — še vedno ne spi. Nikdar še ni čul ob takšni uri, razen enkrat, ko je bil bolan. Kako ne bi čul? Vso glavo ima polno misli; nikdar še ni razmišljal toliko naenkrat. Kar ponosen je sam pri sebi, ko čuti, kako nemirno in važno se prelivajo misli po njegovi glavi.

Sinoči je nesel svetle, nove čevlje h gospodu doktorju, ki ima lepo novo hišo tik tamkaj poleg bolnišnice. Lepi čevlji so bili, svetli in ozki, kakor se spodobijo, da jih nosijo imenitni gospodje, čevlji, ki bi jih bilo greh nositi navadnemu človeku, da bi jih obul na umazano nogo in ne na omito, belo in z obrezanimi nohti.

Doktor sicer ne plačuje takoj; čaka, kakor je navada velikih gospodov in slavnih mož, dokler ne pride mojster Dolžan sam, izjemoma trezen, v praznični obleki in s tistim trdim klobukom, ki ga nadele le ob najbolj svečanih prilikah, in ne prinese dolgega računa. Potem plača gospod doktor, mojster Dolžan je vesel ter pije tri dni in tri noči, srdita mojstrica pa razgraja dve nedelji in pretepa moža vsak večer, ko se vrne domov. Takšna je torej navada tistega doktorja z veliko črno brado. Ali sinoči je bil dobre volje, ves rdeč je bil v obraz; morda se je sam napil. Pohvalil je čevlje, segel je v žep in je dal Šimku desetico zanj in zlat, nov zlat, za mojstra:

»Glej, da ga ne izgubiš, in reci mojstru, da sem zadovoljen, zelo zadovoljen.«

Tako je dejal, z gosposkim, šolskim izgovorom in z glasom veljaka, ki ve, kaj odtehtajo njegove besede.

Ko je prišel Šimek domov, jo sedel mojster v gostilni, mojstrica pa je bila divja in je nabila učenca. Tako se je zgodilo, da je pozabil na zlat v svojem žepu in se ga je spomnil šele v postelji, ko so se vsi že odpravili spat.

Oh sami tisti misli, da leži na dnu njegovega žepa svetel, rumen cekin, je preletela Šimkova zavest v stotinki hipa nešteto veselih možnosti. Ko bi bil ta zlat njegov? Kaj bi si kupil zanj? Kam bi šel za tolik denar? Skoraj da bi si lahko ogledal Dunaj ali Trst. Lepo mesto mora biti, ta kakor oni, s hišami, enakimi gradovom...

Šel bi nemara v prodajalno, v najlepšo, kolikor jih je v Ljubljani, tam na Mestnem trgu, kjer jih imajo toliko, tistih visokih, z raznovrstnimi zakladi napolnjenih oken. Vprašal bi za rdečo židano ovratnico, za uro s široko srebrno verzičico in s svetlim Jurjem na obesku, ali za palico s pozlačenim držajem... Nešteto je stvari, ki jih je zavidal v svojem otroškem opazovanju, ko je gledal ljudi, lepo oblečene in primerno nališpane, debele, imenitne, zadovoljne in po vsem videzu bogate.

On sam še ni bil nikdar »lep«, ni malo; in v tem trenutku je ves prepričan, da ni bil sploh še nikoli vesel... Med delom, tekanjem, tepenjem in

po vsej državi 33 pogodb, veljavnih za cele delavnice in 61 veljavnih za cela mesta. Leta 1906 se je to število že znatno pomnožilo. Samo trije obrtni razredi so še, v katerih ni nobenega kolektivnega ugovora in sicer: Rudništvo, gostilniška obrt in trgovina. V poročilu pa srečamo že celo vrsto novih poklicev, v katerih so delavci spoznali važnost organizacije in so si ž njo priborili tudi boljši položaj. V drugih strokah se je pa število pogodb pomnožilo, tako da se je našlo 478 tarifarnih pogodb in sicer 210 veljavnih za cela mesta ali okraje in 268 za posamezne delavnice. Med prvimi jih je 27, ki obsegajo večje kraje, kakor n. pr. pogodba litografov in kamnotiskarjev, ki obsega vse kronovine.

Splošno se opazuje, da je v velikih prometih večinoma pogodba za dotično delavnico, v manjših industrijah in obrtih pa prevladujejo mestne ali krajne pogodbe.

Po številu pogodb je kovinska industrija na prvem mestu. Nanjo prihaja 116 kolektivnih pogodb. Potem slede: Oblatila z 81, stavbinstvo s 63, lesna industrija z 49, hranilne z 48, tekstilne z 42, kožna s 36, izdelovanje in obdelovanje kamna, ila in stekla z 18, papir z 9, grafične (tiskarske) obrti s 6, tapetarstvo s 4, promet s 3, rudništvo z 1 in druge stroke z dvema pogodbama.

Po številu delavcev je na prvem mestu stavbinska obrt, v kateri veljajo kolektivne pogodbe za 71.268 delavcev in delavk. Potem slede obrti za oblačila z 11.562, industrija za hranila s 7059, tiskarske obrti s 5300, kožna industrija s 4641, papirna s 4450, kamnena s 3851, tapetarska s 1701, prometna s 271 in druge stroke s 1237 delavci.

Skupno prihaja kolektivne pogodbe v poštah za 13.592 podjetij in za 188.719 delavcev.

Po deželah se dele tako:

Dunaj	172
Nižje Avstrijsko (brez Dunaja) . . .	55
Gornja Avstrija	8
Salcburška	8
Štajersko	23
Koroško	5
Kranjsko	3
Primorsko	5
Tirolsko	14
Praga	18
Česko (brez Prage)	90
Moravsko	47
Šlezko	6
Galisko	18
Bukovina	5
Dalmacija	1

Seveda je vsebina ugovorov zelo različna. Največ je pogodb o delavnem času in o plači; razven tega je urejena kontrola nad izvrševanjem pogodbe, poravnave prepirov, priznanje organizacije, priznanje zaupnikov, posredovanje dela, določbe o vajencih i. t. d.

Določbe za delavni čas so v 379 pogodbah; določen je delavni čas na 8 do 12 $\frac{1}{4}$ ur. Največ pogodb, namreč 86 odstotkov izkazuje 9 do 10 ur delavnega časa. V manjših mestih prevladuje deset urni, v mestih z več kakor 100.000 prebivalci 9 $\frac{1}{2}$ urni, na Dunaju 9 urni delavni čas. Velike razlike

jezo na vse, kar je sploh okoli njega, mu teče življenje in vse reči dobivajo v tej težki luči: čudno, čimdalje bolj surovo in sovražno barvo . . .

Tine se je zbudil, kajti prva svetloba je padla skozi okno. Tine se zbudi vselej o prvi svetlobi. In zdaj se Šimek spomni, da je Tine siromak kakor on in takorekoč njegov edini prijatelj na svetu, dasi sta si šele včeraj preti, da ubijeta drug drugega.

«Tine, cekin imam . . . Našel sem ga, na cesti.»

No, če je cekin najden, je takorekoč njegov; to je Tinetu jasno. In Šimek je vesel njegove soglasnosti; niti na um mu ne pride, kako si je izmislil laž. Kaj bi z njim? Obadva premisljata: šepetaje, da ne zbudita pomočnika, ki se je vrnil pozno, ali bolj rečeno, zgodaj, tik pred zoro, in smrdi po žganju ter strašno smrči, ležeč pred posteljo, na trebuhu . . .

Dan se je storil. Nedelja je; stanovanje popravljen, redka kava popita, mojster kdovekje, mojstrica pri maši. Tine in Šimek sta prosta, sama svoja do obeda. In zdaj sta se že zmenila, kako porabita cekin.

Konec prihodnjč.

so v določbah glede delavnega časa v posameznih obrtnih razredih in obrtih. V kovinski industriji prevladuje 9—9 $\frac{1}{2}$ ur; v tej industriji so strojni delavci z 9 urnim delavnikom na prvem mestu. V obrti za oblačila je 10 in 11 urni delavni čas takorekoč splošno pravilo. Najdaljše delo imajo krojači z 12 $\frac{1}{4}$ urno. Najkrajši delavni čas imajo tiskarske obrti z 8 $\frac{3}{4}$ urami. Splošno se lahko pravi, da po tarifarnih ugovorih ne iznaša delavni čas skoraj nikjer več kakor 10 ur.

Enako važno vlogo igra v kolektivnih ugovorih mezda. Med 478 pogodbami iz leta 1906 jih je samo 20, ki ne določajo ničesar glede plače. Večinoma so dosegli delavci s takimi pogodbami zboljšanje in sicer povprečno za 10 odstotkov. Zadovoljiva prikazen je, da skušajo delavci povsod odpraviti akord.

Določbe o nagradah za delo čez normalni čas obsega 252 pogodb.

Druge točke ugovorov se nanašajo na zavarovanje pogodb. V 65 ugovorih so določbe, ki ustanovljajo posebne organe za kontrolo, da se vrše pogodbe, za poravnave v slučajih prepira, za obnove pogodb in za določanje akorda mezde. Večinoma so taki organi svobodno izvoljene komisije, v katere volijo delodajalci in delavci enako število članov. Samo v izjemnih slučajih je določeno, da odločuje kakšna uradna oseba, n. pr. okrajni glavar.

Najboljše jamstvo za pogodbeno zvestobo dajejo strokovne organizacije. V 186 slučajih za določbe, ki zahtevajo priznanje organizacije in zaupnikov.

Priznanje 1. majnika za praznik zahteva 177 pogodb.

V 25 slučajih so delodajalci zavezani, posluževati se v slučaju potrebe samo delavnega posredovanja strokovnih organizacij.

V 15 slučajih nahajamo določbe glede vajencev. Več kakor polovica pogodb ima določbe, kako dolgo imajo trajati. Večinoma veljajo za 2—3 leta, ena, namreč pogodba časniških črkostavcev na Dunaju velja za 8 let.

Moč strokovnih organizacij se kaže s tem, da so pri pogodbah večinoma organizacije stranke. Pa tudi tam, kjer posredujejo za delavce delavski ali tovarniški odbori, niso nič drugega kakor organi strokovno organiziranih delavcev.

Od 151 pogodb jih je za delavce podpisalo: 1 strokovna organizacija, v 91 slučajih zaupniki, v 14 združni odbor, v 37 strokovni odbor.

Za podjetnike so večinoma podpisovale posamezne tvrdke; vendar jih je 55 od 151 podpisanih od kapitalističnih organizacij.

Korist takih pogodb se kaže največ v tem, da se dosežajo mirnim putem. Stavka je za dobro organizacijo zadnje sredstvo.

Za leto 1907 še ni izšlo nobeno poročilo.

Politični odsevi.

V Ištu je angleški kralj Edvard obiskal cesarja Franca Jožefa.

Opravičnik državnega zbora je potreben izpremembe kakor vsaka stvar, kadar zastari. V praksi se marsikaj pokazuje drugače kakor v teoriji; tako je s postavami, ki nehalo za vse ljudstvo, tako je tudi z zakonom, ki velja samo za zbornico. Vlada se trudi že več let za reformo opravičnika in gotovo je, da bo morala zbornica v doglednem času kaj storiti v tem oziru. Toda nameni vlade so taki, da bi morali poslanci popolnoma pozabiti, kaj da so, če bi hoteli podpirati njene zahteve. Vlada smatra parlament za mašino, ki bi ji morala dajati tiste in take zakone, kakor jih ona zahteva. Vse izpremembe poslovnika, ki jih predlaga vlada zdaj v tej, zdaj v oni obliki, se dajo razvrstiti v dve skupini: Ena, ki bi dala vladnim predlogom ne le prvenstvo pred vsemi drugimi, ampak tudi prisilila zbornico, da bi jih morala rešiti tako hitro, kakor zahteva vlada, druga pa, ki bi onemogočila vsako resno opozicijo. Zlasti sedaj, v dobi počitnic, prinaša vsak dan kak načrt v tem zmislu. Sedanja večina državnega zbora je napram vladi tako ponižna, da si gospod Beck res lahko dovoljuje vsako zahtevo. A če sprejme zbornica res kak opravičnik, ki bi bil podoben kranjskemu in si sama vklene roke, bi bilo skoraj boljše, da bi ostala kar sploh na počitnicah. Kajti prikrit absolutizem je najgrši politični zistem, ki si ga je moči misliti.

V prihodnjem zasedanju delegacij nameravajo baje nekateri ogrski poslanci interpelirati vlado, zakaj se ne vpelje v Bosni in Hercegovini ustava, ko je vpeljana na Turškem. Da se izogne neprijetnim debatam, je vlada baje sklenila, da sama vpelje deželni zbor za Bosno in Hercegovino. Načrt konstitucije je baje že izdelan. Če je le res.

Ogrski kurialni sodnik Puskarti je daroval 50.000 za ustanovo v prid rumunskim časnikarjem,

ki so bili obsojeni zaradi «ščunjanja proti madžarski državni ideji».

Mednarodni shod so imeli socialni demokratje dne 2. avgusta v Šafhavzenu v Švici. Zbrali so se iz Avstrije, Nemčije, Italije, Švice in Ogrske. Demonstracija je bila impozantna. V sprevedu je korakalo 6000 delavcev, nad katerimi je plapolalo 40 rdečih zastav. Na shodu, ki ga je vodil sodrug V. Adler, so govorili za nemške sodruga Ledebour, za avstrijske Pernerstorfer, za ogrske Buchinger, za italijanske Lerda in drugi. Shod je sklenil resolucijo, ki protestira proti ponavljajočemu se ščunjanju na vojno in proti izročitvi ruskega revolucionarja Vasiljeva. Končno je zbor tudi obsodil intrige ogrske vlade glede volilne pravice.

Vodja civilnega kabineta cesarja Viljema, znani Lucanus, je umrl. Na njegovo mesto je imenovan vladni predsednik pl. Valentini. Ime Lucanus je v Berolinu približno tako učinkovalo, kakor pri naših otrocih «parkelj». Če se je reklo, da je Lucanus prišel po kakšnega ministra, se je že vedlo, da mu je prinesel «modro polo».

Bivši italijanski ministrski predsednik Rudini je v soboto ponoči umrl. V svojih mladih letih se je Rudini, ki je bil rojen leta 1839 v Palermu na Siciliji, bojeval za zedinjenje Italije. Ko je bil star 24 let, je prišel v občinski zbor, z 28. letom pa v ministrstvo. V novi Italiji je bil dolgo poslanec. Dvakrat je bil ministrski predsednik in sicer leta 1891 prvič, potem pa leta 1896, ko je padel Crispi. Zasluge si je pridobil s tem, da je napravil konec Crispijevi kolonialni politiki.

V srbski skupščini so bili v pondelj. k burni prizori. Na dnevnem redu je bila trgovinska pogodba z Avstro-Ogrsko. Nacionalistični poslanec Skorić je očital vladi: «Pašicevo potovanje na Dunaj leta 1906 ni imelo namena, nakupiti perila, ampak s pomočjo tuje države prekucniti srbsko vlado. S tem je Pašić zagrešil enako izdajstvo, kakor leta 1885 s Suknarevom. Po novem zakonu bodo avstro-ogrski carinarski uradniki pobirali od srbskih meščanov davke v kronski veljavi in Srbija bo na desetletno suženjstvo izročena Avstro-Ogrski. Staroradikalci Dragović je zahteval besedo za osebno opombo. Nacionalisti so mu klicali: «Molči, pandur!» Gjorgjević je klical: «S parceliranjem gozdov si prišel v skupščino!» Dragović je mislil, da mu je Gjorgjević zalul besedo «pandur» v obraz, pa je zavpil: «Ti se za babo nisi dober!» Nacionalisti so na te besede planili kvisku in so z velikim hrupom zahtevali, naj jih prekliče. Ko je to storil, so zahtevali, naj se prosi za odpustenje. Hrup je bil tak, da ni bilo razumeti besede. Predsednik je prekinil sejo. Učni minister Nikolić je očital Dragoviću njegove nedostojne besede. V tem hipu je priskočil Gjorgjević in je dal Dragoviću nekoliko zausnic. Ko je prihitelo več staroradikalcev, so nacionalisti pograbili za stole, Dragović pa je hotel potegniti nož, toda njegovi somišljeniki so ga odpeljali. V dvorani se je še nadaljeval pretep nekaj minut.

Nova turška vlada je izdala vse potrebne ukaze, da se izvrše volitve za parlament. O novih ministrih ima «Politična korespondenca» sledeče vesti: Veliki vezir Kamil paša, ki je vedno reformatorično deloval, je, kar se tiče njegove politične smeri, gotovo sposoben za mesto na čelu ustavne vlade; žal, da je vsled starosti že obnemogel. Sejk il islam, Džemaledin efendi, se, čeprav je že trinajst let na svojem mestu, ne more smatrati za predstavnika starega zistema, ki ga je v ožjem krogu pogostoma obsojal in obžaloval. S svojo veliko poštenostjo in z vsem svojim značajem je postal pri ljudstvu zelo priljubljen. Vojni minister Redžeb paša, Albanec, ima veliko vojaško zmožnost. Družba v sultanovi palači ga je zaradi njegovega vobče znanega svobodnjaškega mišljenja vedno gledala po strani in znano je bilo, da je bil samo zaradi tega poslan kot generalni guverner v Tripolis. Minister za zunanje zadeve, Tefvik paša, uživa pri turskem prebivalstvu velik ugled in je zelo spoštovan v diplomatičnih krogih. Splošno se priznava njegova nadarjenost in poštenost. Justični minister Hasan Femi paša je eden najodličnejših juristov Turčije in požrtvovalen patriot. Minister za trgovino in javna dela Gabriel Nuradungčan efendi, Armenec, je izvrsten uradnik, ki je kot pravni svetovalec vlade s svojo nadarjenostjo in z bogatim pravniskim znanjem močno vplival na državne zadeve. Lahko se smatra za kras vlade. Mladoturški odbor je s sestavo nove vlade zelo zadovoljen. — Sedaj prihajajo tudi vesti iz Male Azije in kažejo, da je preobrat tudi tam prav dobro vplival. Pri priseganju na ustavo sodeluje tudi visoka duhovščina. V džamijah se pridiga, da islam ni nasproten parlamentarizmu. Po mestih se bratijo Mohamedanci na javnih cestah s kristjani. Sultan je naročil, da se sezida parlament na njegove stroške. Mnogo prejšnjih visokih funkcionarjev je odstavljenih; nekateri so tudi zaprti.

Šekvanska zveza francoske socialistične stranke je priredila v nedeljo v Parizu in v okolici 25 shodov zaradi krvavih dogodkov v Ville-neuve, o katerih smo poročali. Udeležba je bila na vseh shodih ogromna; vsi govorniki so poudarjali, da so vlada in njeni organi povzročili prelivanje krvi. Na vseh shodih se je zahtevalo, da se izpusti načelnik splošne delavske zveze, ki je zaprt po nalogu vlade.

Amerikanska volilna agitacija ima v vsakem oziru svoje posebnosti. Glavni odbor socialistične stranke je sklenil prirediti veliko agitacijsko potovanje po deželi. V ta namen se najame poseben vlak s tremi vozovi, kar bo veljalo približno 20 000 dolarjev (100.000 kron); ustavil se bo v 500 mestih, potovanje pa bo trajalo približno 60 dni. Kjer se bo ustavil, ga bodo pričakovali sodrugi, kandidati Debs pa bo razvijal svoj program. Vlak bo imel svojo godbo, da se tem bolj opazi njegov prihod. S seboj bo vozil cele kupe socialističnih brošur in knjig, ki se bodo ljudstvu delile. Debsa bo spremljalo 20 sodrugov. Vsa pot, ki jo prevozi, znaša približno 11.000 angleških milj. Tako je v Ameriki!

Mornarji so se uprli na nekem angleškem razdiralcu torpedov, ko so imeli pomorske vaje pri Grantonu v Firth of Forth. Ker so ves mesec dobivali premalo hrane, so pometali topniško orodje in signalne knjige v morje. Zaprli so jih.

Kitajska vlada je sklenila, poslati vsako leto 109 dijakov na nauke v Ameriko.

V zadnjih bojih v Tabrisu je zadel Satar kana hud poraz. Šahovi vojaki so zažgali streho nekega bazarja in so, skriti za dimom, streljali na revolucionarje, katerim so vzeli edini top. Ampak šah sam tudi ni v najboljšem položaju. Konjanška četa, močna 2000 mož, ki jo je zbral, je sestavljena iz nediscipliniranih jezdecev, katerim se ne more izplačati mezda, ker je v ruski banki najeto posojilo že porabljeno. Vojaki zahtevajo sedaj plačo in žugajo, da zapuste šaha in porušijo palačo in ves Teheran. Šah ne more zapustiti glavnega mesta. V Tabrisu grme topovi kakor na vojni.

Portugalsko vojno sodišče v Lizboni je obsodilo pet seržantov, ki so bili meseca januarja zapleteni v revolucionarno gibanje, vsakega na tri leta zapora v trdnjavi in potem na tri leta prognanstva. Dva seržanta sta bila oproščena.

Na španskem parobrodu Golondrina, ki služi esebnemu prometu v notranji madridski luki, se je v nedeljo razpočila bomba, vsled česar so bile tri osebe ranjene. Dve osebi so zaprli, pa so ji kmalu zopet izpustili. Zalostno, a obenem zanimivo je, da je v najbolj katoliški in klerikalni deželi največ atentatov z bombami in peklenjskimi stroji.

Finski deželni zbor je sestavil deset komisij, med njimi take za osnovne zakone, za agrarna vprašanja, za občinske zadeve in za kulturna vprašanja. V volilno komisijo je bilo izvoljenih 12 starofincev, dva člana švedske stranke, 6 mladofincev dva agrarca in 19 socialnih demokratov.

Angleški kralj Edvard je v torek v Kronbergu obiskal nemškega cesarja Viljema. O tal je tam en dan.

Smrtna obsodba se je v nedeljo v Barceloni izvršila nad známim «anarhistom» Rullom, ki je policiji služil za voluna ter je v Barceloni izvršil celo vrsto atentatov.

Domače stvari.

Rimski papež je izdelal zopet spis, o katerem pobožni «Slovenec», ki posvečuje navadno takim rečem cele stolpce, kar molči. V ponedeljek je bilo v pobožnem listu pač nekaj čitati, kako priporoča papež otroke, kar hočejo seveda klerikalci takoj izrabiti za svoje organizacije, nič pa ne pové o drugih rečeh, ki jih Pij X. priporoča duhovnikom ob svojem petdesetletnem duhovniškem jubileju. Glavar rimske cerkve pravi, da je blagor krščanskega ljudstva največ odvisen od načina, kako živi duhovnik. Papež zahteva od duhovnikov sveto življenje, ker je njih naloga, zastopati Kristusa na zemlji. Kot sredstva za tako življenje navaja molitev, razmišljanje o svetih rečeh, čitanje svetih knjig, zlasti svetega pisma in izpraševanje vesti. Nadalje priporoča papež čistost, spoštovanje škofov in svetega stola, dobrotelost, poučevanje mladine, razširjanje miru med ljudstvom, oglaševanje evangelija neciviliziranim narodom in dobroto tudi napram preganjalcem. V marsičem imamo druge pojme, kakor papež, ki živeč v svojem vaticanu, še manj pozna živo življenje kakor prej, ko je bil v Benetkah. Z lepimi nauki tudi on ne bo mnogo opravil, kajti življenje je bilo od nekdaj močnejše kakor teorija. Ampak zanimivo je, kaj priporoča papež duhovnikom, odnošno kaj zahteva od njih in kako večinoma res žive. Odkod naj naprimer dobe časa za tako sveto življenje, ko morajo vedno politizirati? Kako naj razširjajo mir med ljudstvom, ko ga neprenehoma pozivajo na boj in ga sami vodijo? In če hočejo kranjski duhovniki slušati škofa Jegliča, tržaški Nagla i. t. d., tedaj je nemogoče, da bi živeli tako kakor ukazuje papež, kajti naši škofje jim ne priporočajo čitanje svetega pisma, temveč pisanje klerikalno-političnih časopisov; ne uče jih potrpežljivosti, če so preganjani, ampak radi imajo take, ki sami preganjajo. Navsezadnje ima duhovnik pri nas res križ: Papež pravi belo, škof pa črno. Kako naj ustreže obema?

S prezidavo ljubljanskega kolodvora se je bavil občinski svet na svoji zadnji seji. Ker se je že davno poročalo, da je prezidava sklenjena stvar in da bodo konca 1910 vse delo dovršeno, so se vsi, ki se zanimajo za to reč, čudili, da ni storjeno še nič drugega, kakor da je postavljen brv čez železnico na Dunajski cesti, ki pa tudi še ni izročena prometu. Šele sedaj se izvé, da sploh ni

bilo definitivnih sklepov in da bi bila še do zadnjega trenotka lahko padla vsa prezidava v vodo. Najprej se niso bili določeni doneski državne železnice, ki bo rabila kolodvor skupno z južno. To je sedaj urejeno; ampak ljubljanska občina še ni bila na čistem z južno železnico. Na seji v sredo je občinski odbor ugodil zahtevam železnice glede doneska za podcestni prelaz na Martinovi cesti in sočasno je opustil svojo zahtevo, da mora biti vsa prezidava končana do leta 1911, ker sicer občina ne bi prispevala nič. Če je po eni strani zadovoljivo, da se lahko prične dela, je po drugi strani vsaj zelo nerodno, da nima južna železnica nobene zaveze glede termina. Zavlačanja teh del se ne more trpeti na noben način, kajti vprašanje ni le to, ali dobi Ljubljana kolodvorsko zgradbo, kakršno lahko zahteva po svoji vrednosti, ampak od prezidave in razširjenja je tudi odvisno, da se lahko razvije promet, ki ga neznansko ovirajo dosedanje tesne razmere in — kar je najvažnejše — da se popravijo varnostne razmere uslužbencev, ki so sedaj izpod vsake kritike in da dobe uradni prostore, ki niso, kakor sedaj, legla vsakovrstnih boleznih.

Iz krogov paznikov na ljubljanskih mitnicah se nam piše: «Dobro bi bilo, če bi se soc. dem. stranka nekoliko zanimala tudi za nas, ki trpimo prav veliko v naši službi. Marsikdo bo rekel morebiti: mitniški paznik (tudi za «blajtarje» se nas rado zmerja) in pa težko življenje! Kaj pa je vendar hudega tem ljudem? — Tako se tudi govori. Zato Vam hočem naslikati, kako živimo. Imamo 24 ur službe, 12 ur počitka, plače pa imamo po 72 kron na mesec ter na leto še 120 kron stanarine in povrh nekaj službene obleke. Vsak pamenten človek mora izprevideti, da je naš delavnik pol predolg. 12 ur dela, 12 ur počitka, to bi se nam naj dalo. Plača je prenizka. Saj ne moremo izhajati s tem denarjem. Osojbe se naj na mitnicah zato tudi pomnoži. Govorili so, da se bo to zgodilo — ali, nič ni. Gosp. župana Hribarja pozivljamo s tem, da naj se tudi nas spomni v letošnjem jubilejnem letu. — Tako se glasi ta dopis. Mi ga uvrščamo. Enkrat prihodnjč bomo nekoliko več pisali o teh proletarcih ter nekoliko posvetili gotovim gospodom.

Glej! Glej! Čudno blagi glasovi so se slisali v terek na klerikalnem shodu tobačnih delavk, če se sme verjati «Slovenčevemu» poročilu. Terseglav, eden najbojevitějšíh med bojevitimi, je govoril na tem shodu ter ubiral strune, ki navadno niso napete na klerikalnih goslih. Po poročilu klerikalnega glasila je izvajal, «kako organizacija, ki je med vsemi družabnimi organizmi najvažnejša, delavca vzgaja k inteligentnosti, mu razširi duševno obzorje, mu daje odporne moči in ga povzdiguje, da ni samo, ampak se tudi zaveda, da je več kot pridobitni činitelj v gospodarskem življenju, ki ga zgolj izrabljajo. Pravega prepričanja zato večkrat v delavskih vrstah ni, ker niso delavske sile in sposobnosti združene v smotretem organizmu. To mora naš cilj biti: Postaviti socialni demokratijski nasproti trdno organizacijo, da se na ta način omogoči pošten boj načel. Medsebojno sumničenje in pretnje, da bomo drug drugega ugonobili, ne morejo privedi do cilja. Krščansko-socialna in socialno-demokratska organizacija morate v tem oziru delati druga drugi v roko, da izginejo vmesni elementi, neorganiziranci, smarocerji v družabnem organizmu...» Odkod naenkrat ta ljubezen za «načelni boj»? Gospod Terseglav, ki hodi po deželi z loparjem v roki po shodih, v Ljubljani z mirovno piščalko? Saj bi bilo lepo, če bi bilo tako. Koliko smo mi že delali, da bi dobili boji na Slovenskem načelno podlago, da bi se izključila surovost in da bi govorili argumenti? A kako so ravnali klerikalci, če so le mogli? Kako so ne le rabili pest, ampak tudi hvalili in slavili njene «dokaze»? In da bi bil Savel čez noč postal Pavel? Die Botschaft hör' ich wohl, allein mir fehlt der Glaube. Zdi se nam le, da klerikalci v tobačni tovarni ne morejo več operirati z bunkami in zato slave duševni boj. Kadar bodo dokazali svojo ljubezen za civilizirano tekmovanje tam, kjer nimajo večine, bomo pa začeli razmišljati, če se jim sme verjeti. Spat pa ne pojdemo.

Čehi bodo že opravili — tako približno se je izrazil zastopnik slovenskega učiteljstva na vseslovenskem učiteljskem kongresu v Pragi. «Na Čeha se lahko zanašamo!» — zares, tako mora govoriti slovenski učitelj. To je blaga beseda, poetična beseda, skratka slovenska beseda. Človeku se zdi, kakor bi slisal peti «Hej Slovani!». Sami smo revčki, sami se ne upamo, ampak hvala bogu, brate imamo. Tam ob Vltavi so bili zbrani učitelji vseh slovanskih narodov, da bi se seznanili in videli, koliko moči imajo posamezne skupine, iz katerih bi se sestavila moč vseh. Vsak je povedal, kaj more in zna, Slovenec pa naznani, da se zna — zanašati na Čeha! Pa se zanašajmo. Saj smo se tega navadili v stoletjih in zato smo danes tako zanešeni, da zljamo v zvezde in padamo v luže.

O slovauskem učiteljskem kongresu poroča tudi «Slovenski Narod» ter našteva vse, ki so ga pozdravili. Liberalni list je v takih poročilih zelo vester in zato je gotovo samo slučajen slučaj ali pa stavčeva pomota ali pa napaka tiskarskega stroja, da je v poročilu izostal edino zastopnik češke

socialne demokracije, poslanec Johanis. Le hudobnež lahko misli, da je «Narod» namenoma izpustil njegovo ime; saj je tudi «Narod» čital v čeških listih, da je bil sodrug Johanis zlasti simpatično pozdravljen in njegov govor zlasti glasno aklamiran. In češki socialni demokratje so daleč; čemu bi bil «Narod» nanje hud?

Za deželnega glavarja na Goriškem je imenovan dr. Alojzij vitez Payer pl. Monriva, za njegovega namestnika pa dr. Anton Gregorčič. Zgodilo se je torej tako, kakor smo svojčas rekli, da bo. Slovenski klerikalci, ki so v deželnem zboru v manjšini, imajo glavarjevega namestnika, ki bi pravzaprav moral biti liberalce. Seveda se sedaj liberalci jeze, ampak zdi se, da so sami krivi, ker so se tako dolgo pogajali s klerikalci, da so zviti jezuitovci spravili svoj plen na varno, liberalci pa sedaj lahko gledajo skozi prste. Če se sme verjeti liberalnim časopisom, bo otvoritev goriškega deželnega zbora burna.

Pivo za zvišano ceno je bojkotirano. Na Štajerskem se vrši bojkot z največjo odločnostjo in pivovarji, ki v začetku niso mogli biti dovolj osabni, sedaj tarnajo, kakor bi jim bilo poginilo. Bojkot se namreč kaj močno pozna. Končno ima zvišanje cen tudi svoje dobre posledice, namreč te, da abstinenca zelo napreduje. Delavci, ki že šest tednov ne pijo piva, so spoznali, da se lahko živi tudi brez te «zlahtne» pijače in da je bolj koristno, kupiti si za trdo zasluženi denar jedi kakor alkoholi. Teh nekdanjih gostov ne pridobe več pivovarne, tudi če znižajo cene. Seveda so to izgubo zakrivali sami. Tudi na Kranjskem je potrebno, da ostanejo delavci dosledni svojemu sklepu. Ako se delavci ne vda, se bodo že kartelirani kapitalisti. Kajti profit je le profit. Zavest, da je še na tisoče ljudstva, ki se z bojkotom bojuje proti podraženju, mora povečati tudi pogum naših sodrugov na Kranjskem. Z malimi izjemami so izjemalci delavskega ljudstva v Gradcu isti, kakor na Kranjskem. Torej — složno!

France Kadilnik, najstarejši slovenski bribo-lazec, ki ga je v Ljubljani pač vsakdo poznal, je v sredo, 83 let star, umrl.

Romanje na Žalostno goro pri Mokronogu bo 22. in 23. avgusta. «Slovenec» poroča, da bo za spovednike v obilici poskrbljeno. Ali se zgodi pri romanju vselej toliko grehov?

Shodi.

Zveza avstrijskih zidarjev podružnica Ljubljana vabi vse zidarje v soboto na praznik, dne 15. t. m. točno ob 9. uri dopoldne na javni zidarski shod, ki se vrši na vrtu, v slučaju slabega vremena v salonu gostilne «Perlesov marof». Resljeva cesta št. 22. Dnevni red: 1. Razmere med zidarji in organizacija. 2. Dopolnilne volitve v odbor. 3. Razno. Poročevalca sodr. Anton Kristan in tovariš Hartman iz Gradca. — Zidarji, vrzite od sebe staro brezbriznost, pridite vsi na ta velevažen zidarski shod, ki je Vam samim v korist. Ne poslušajte hudobnih jezikov, ki Vas spravljajo na kriva pota v Vašo lastno škodo, bodite solidarni kakor so solidarni delavci drugih strok, v Vaših rokah je moč, v Vaših rokah je odločitev, kar ni za Vas, se lahko odpravi in nadomesti z boljšim. Toraj pridite vsi na shod! Odbor pa posebno vabi tiste, ki imajo od zunaj vedno veliko za govoriti in vsakovrstne izgovore, da naj tudi na mešču, kjer se spodobi govore. Kdor ne pride, ga ni smatrati resnega in ni vreden, da nosi ime zidar.

O d b o r.

Umetnost in književnost.

Razglednice «Primoža Trubarja». V založbi gosp. Jerneja Bahovca, trgovina s papirjem v Ljubljani, so izšle umetniške razglednice Trubarja. Slike je izgotovil gosp. Peruzzi. Cena je 12 vin.

Nevarni socializem. Knjižica čas. «Naprej!» X. zvezek. Spisal Etbina Kristan. Cena 30 vin. Založila in izdala «Delavska tiskovna družba v Ljubljani». — Pod tem naslovom smo dobili krasno delce o socializmu. Obsega poglavja: Uvod, Enakost in neenakost, O delu, Užitki, Osebnost, Sveti «Jaz», Nekoliko primere, Sklep. Za danes se vzdržujemo vsake daljše razprave o tej knjižici, le toplo jo priporočamo vsem našim čitateljem. Naj si jo nabavi vsakdo, kdor se hoče natančneje poučiti o socializmu. Cena (30 vin.) je tako nizka, da ne dvomimo, da bo ta brošura v najkrajšem času razprodana. Sezite vsi po njej!

«Delavska tiskovna družba v Ljubljani» se jako lepo razvija. Iz založbe «Naprej!» je prevzela 8 brošur, sama pa je izdala tekoma poldruga meseca obstanka že dvoje brošur, in sicer: «Kapitalistični razred» od K. Kautskega (v slovenskem prevodu sodr. Antona Kristana) in sedaj: «Nevarni socializem» od sodr. Etbina Kristana. Tekom prihodnjih dnij izide še več brošur, ki bodo brez dvombe obogatile slovensko brošurno literaturo. «Delavska tiskovna družba v Ljubljani» priporočamo vsem sodrugom v vsakem oziru. Član postane lahko vsak sodrug in vsako soc. društvo, ki plača eno krono vstopnine in pa 25 kron de-leža, bodisi naenkrat ali v več obrokih. — Sedež družbe je v Ljubljani, Dunajska cesta št. 20.

Minka Govekar: Dobra gospodinja. Ta knjiga je izšla v založbi L. Schwentnerja in velja v platno vezana 2 K 80 v., po pošti 20 vin. več. Knjiga ima zelo raznovrstno vsebino; prvi del obsega bolj avtoričine nazore o dolžnosti matere, drugi je res namenjen gospodinj in se peča s hišnim gospodarstvom, s kuhinjo, vrtom, obleko, perilom i. t. d. Na koncu pa govori pisateljica tudi o političnih pravicah in aspiracijah žene. Kjer referira, je vsebina poučna; kjer razklada svoje nazore, se seveda ne moremo povsod strinjati z njenim stališčem.

Raznoterosti.

Božji namestniki. Eden najduhovitejših vladarjev je bil v 18. stoletju pruski kralj Friderik II. Ta kralj se je leta 1877 razgovarjal z nekim pisateljem o verah. Pri tej priložnosti je omenil, da mu ni prav, da povdarjajo duhovniki, bodisi katoliški ali protestantovski, da imajo božji poklic, da so namestniki božji na zemlji. Dotični pisatelj je kralju odgovoril, da je prošt Spalding spisal knjigo, v kateri podučuje duhovnike, da je to naduto pojmovanje, da je duhovski posel jemati kot delovanje politikov, ki imajo dolžnost, ljudstvo poučevati o človeških dolžnostih in da je to opravilo zadosti plemenito. Friderik na to: »To je pametno pisano in jaz sem prvi, ki to respektira« ter je dostavil: Dovzetenost duhovnikov, da so neposredno od boga zvani in je njih poklic božji, je tako neumna, kakor sladkanje suverenom, da so božja podoba na zemlji. Ako bi se meni posrečilo, da osrečim vse svoje podložnike, bi učinkoval le na prav majhnem delu sveta, ki je zopet le majhen del vse-mirja. Kako bi se predrznil, enačiti se z bitjem, ki vlada in urejuje te neskončne svetove: Govori se, da smo kralji božji namestniki in bogo podobni. Jaz sem se pogledal v zrcalo in sem si moral povedati, da je jako slabo za boga, ako sem mu jaz podoben. (Ebenbild.)

Kako je solnograski nadškof Katschthaler pisal o božjem zvanju katol. duhovnika, smo lani objavili v tem listu. Po njem je najmlajši kaplan toliko kakor bog.

Neki francoski marki, ki se je moral izseliti v Nemčijo zaradi svojega svobodoljubja, se je pri-ljubil kralju Frideriku II. in je z njim dosti obče-val. Enkrat mu razodene ta marki, da hoče izdati svoje spise v knjigi in tam tudi razodeti svoje misli o verah. Zaraditega je dosti prebiral izreke in pisma cerkvenih očetov. Dosti je vedel povedati v hvalo teh »očetov«. Friderik je nekaj časa po-slušal, potem mu pa naenkrat rekel, da naj neha s temi cerkvenimi očeti; to so debele knjige, ki drugega ne vsebujejo, kakor telesa brez duše. Ko je ta kralj sezidal svoje letovišče Sanssouci, določil je tudi nekaj sob za tega markija. Ko se je ta selil v one sobe, mu je kralj sam razkazoval sta-novanje in opravo. V eni omari je bilo nekaj ve-likih, lepo vezanih knjig, na katerih so bili zapi-sani naslovi spisov raznih cerkvenih očetov. Kralj je rekel markiju, da najde tu cerkvene očete v vsej gloriiji. Ko je kralj odšel, odprl je marki omaro ter pregledal krasne knjige s spisi cerkve-nih očetov. Vsi ti lepi zvezki so pa vsebovali le prazen papir.

Na znanje sodrugom!

Tisti, ki žele referente za politične shode, naj naslovijo pisma:

Tajništvo jugoslovanske socialno-demo-kra-tične stranke

v Ljubljani

Dunajska cesta 20.

Tisti pa, ki žele referente za strokovne shode naj pa pišejo na naslov:

Anton Kristan
strokovni tajnik

v Ljubljani

Dunajska cesta 20.

Na predsednika strankinega izvrševalnega od-bora pa je naslov:

Ethin Kristan
pisatelj

v Ljubljani

Cesta na južno železnico 26.

Prosimo sodruga, naj si zapomnijo te adrese.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“!

Prvi sestanek slovenskih svobodomislecev se bo vršil 7 septembra v Ljubljani. Tako se izpolni vendar enkrat želja slovenskih svobodomiselnih vrst, ki so bile dosedaj razkrojene, brez vsake skupne vezi in raztresene po Sloveniji. Tu se bo ponudila prvič prilika, da se vsi oni resni delavci za svobodo proti tlačanstvu klerikalizmu in drugih zaslužujočih institucij, vsi zvesti pristasi Svobodne Misli in njenega stremljenja za svobodo naroda vseh spon, duševnih kakor fizičnih, vseh predsodkov in kakršnegakoli hlapčevanja, ki je človeškemu dostojanstvu poniževalno, seznanijo natančneje in se strne v tesne vrste za bodoče de-lovanje.

Podrobnejši program se bo še pravočasno objavil po časopisu.

Opozarjajo se pa s tem vsi naši somišljeniki in prijatelji svobodomiselnega gibanja med Slovenci, da je vstop dovoljen izključno le onim, ki se bodo javili uredništvu »Svobodne Misli« (Vinogradi-Praga) in doposlali 1-10 K z natančnim imenom, da se jim izgotovi legitimacija.

Na naš sestanek vabimo le one odkrite prijatelje svobode, ki se ne bodo strasili v javnem življenju klerikalnega boja in kojim je na srcu, da otremo naše ljudstvo prav-ljice, praznoverja in klečeplastva pred lesenimi maliki in strankarskimi »božjimi« namestniki.

Na one, ki se ne priglasijo, se ne bo oziralo. Posebej se ne bo vabilo nikogar. Kdor se čuti svobodomiselnega, nam je dobro došel. Posebno napredna, demokratska in svobodomiselna društva naj odpošljejo svoje delegate na naš prvi se-stanek, da si tam začrtamo smer našega potreb-nega dela.

Vsled važnosti novega kulturnega pojava, ka-terega je prinesla Svobodna Misel tudi na Slo-vensko, se bo gotovo tudi naše napredno dijaštvo udeležilo shoda. Velika vloga pa čaka tudi naše ženstvo, ki mora čutiti svojo dolžnost, da se vzdrami k delu za svobodo in poseže samo krepkeje in od-ločnejše v usodo naroda in njega bodočnost.

Predvsem torej oni, ki se Vam ni treba bati »krščanskega« maščevanja klerikalcev, pridite na svobodomiselni shod in strnite se v trdno falango za boj proti klerikalizmu.

Somišljeniki, na delo! Vse dopise je naslovljati na uredništvo »Svobodne Misli« (Vinogradi-Praga). Na svidenje!

Uredništvo »Svobodne Misli«
Vinogradi-Praga.

Novost! Najnovejše! Novost!

Izšel je pravkar

deseti zvezek knjižnice časopisa »Naprej«, ki obsega krasno delo sodruga Etbina Kristana

Nevarni socializem.

Cena 30 vinarjev.

Vsakdo si mora kupiti in prečitati to delce, če hoče prav razumeti socializem.

Proti klerikalizmu!

Ali ste že prečitali znamenito brošuro

„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“

katero je spisal vseučiliški profesor cerkvenega prava dr. L. Wahrmund?

Dobi se v prodajalni »Delavske tiskovne družbe« v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

alo.

Jaduan.

Pozor!

Južina & žeja...

oslabljen in truden

postane vsak delavec,

kateri si v vročih dnevih gasi žejo s pivom in vinom.

Veselite do dela in moč

pa si ohrani vsakdo, ki uživa : za ugašenje žeje:

často ohlajene kave „Enrilo“.

Ta „Enrilo“ zvrotek se pripravlja na zelo priprost način. Vzemi k 1 litru vode kake 2 polni žličici = 10 gramov : Frankovega kavnega namestka „Enrilo“, pusti to 5 minut dobro kuhati, pri 1. vretju 1krat zmešaj, pusti potem 3 minute, da se ustoji, odlij zvrotek, pridene nekaj sladkorja in pusti, da se vse to (v posodi z ledom na-polnjeni) ohladi.

1 liter te okusne kave „Enrilo“ stane s sladkorjem vred samo

3-4 v.

Delavcu prinaša torej ta : Enrilo kot

sredstvo proti žeji precejšnji prihranek

v tednu nasproti vinu in pivu.

Ako se z mlekom

gorka uživa, je kava „Enrilo“ (8 gramov na 1/4 litra vode) izborna zajutrek in tudi večerja.

Ta kava „Enrilo“ se izdeluje edino-le v tovarnah Henr. Francha sivec, dobi se pa v vsaki trgovini kiperijskaga blaga.

ROMA 11

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 ve-liko specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, gro-rečici, kislini, kaslju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavljajo na:

275

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

33-18

Zaloga večinoma po lekarnah.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtop-leje. Na razpolago so vsi važni in slo-venski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitniza je izključena.

Dolniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon števil. 168.

Telefon števil. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.